

# Ionel Necula

## Cioran într-un exercițiu de cioranizare târziu

**O** surpriză plăcută și sportoare de înțelesuri ne-a oferit de curând Editura Polirom, prin publicarea dialogului inedit, purtat de Cioran cu Luca Pițu și Sorin Antohi, în noiembrie 1990, la locuința scepticului de pe rue de l'Odeon. Inarmați cu magnetofon și cu aparat foto, cei doi scriitori ieșeni sună la mansarda scepticului din Paris când România post-decembristă încă nu-și găsea cadența unei evoluții normale, iar Cioran era încercat de stări confuze și contradictorii. În primul moment, imediat după 22 decembrie 1989, a salutat revoluția română și l-a creditat chiar pe Iliescu, pentru ca imediat să-nțeleagă că bulibășeala de la București se deconta dintr-o panică disperată a celor cu conștiința pătată și dintr-o intenție malefică bine regizată din subteran. La vremea respectivă, Cioran devenise dintr-o dată o glorie a conștiinței românești și începuse să fie căutat de mulți români aflați în pelerinaj pe malurile Senei. Prezența celor doi scriitori români în mansarda lui Cioran avea loc aproape concomitent cu vizita lui Ion Iliescu, care urma să explice lui François Mitterrand „că are legitimitatea conferită de popor, că cei ce ne combat aparțin unor forțe de dreapta care s-au unit împotriva alegerii popoului nostru și că minerii au venit în capitală ca să-i sprijine pe cetățenii care apărau instituțiile...” (Sanda Stolojan, *Ceruri nomade*, Editura Humanitas, București, 1999, p.47)

Acum, la vremea interviului, lumea se lămurise ce se întâmplă cu realitatea românească, iar Cioran, înaintea tuturor, înțelesese că toată aiureala de la noi îi confirmă paradigma despre neantul valah, despre *golurile psihologice și istorice* care ne-au marcat devenirea în timp și în lume. Sigur că la vremea interviului problemele politice ale României post-decembriste erau așa de zgomotos bătătorite că nu mai merita să țină prim-planul dialogului. Nu sunt, e drept, eludate, dar nici nu mai prezenta interes decât, cel mult, ca o ilustrare a defectelor noastre cronice, ancestrale, genetice. „Există ceva în neregulă la rădăcină [la rădăcina etniei noastre, n.n.]. Și asta e probabil drama. E un defect incurabil.”

În locul problemelor, dialogul celor trei se articulează pe evocarea unor cunoscute personalități din generația Criterionului, de care scepticul își amintește cu o plăcere desfoliată. Despre Mircea Vulcănescu spune că „ar fi trebuit să rămână în Occident... Fiindcă ar fi făcut o figură frumoasă aici”, despre Alphonse Dupront – fostul director al Institutului Francez din București – cel ce i-a facilitat bursa pentru Franța, grație căreia se va statornici pe malurile Senei, spune că i-a urmat un an de zile cursurile la Sorbona, achitându-se în felul acesta de datoria morală ce i-o purta, iar despre sora fraților Acterian, Jeni Acterian, spune că era „remarcabilă, fină și inteligentă”.

Alte evocări se referă la artista Marieta Sadova, soția lui Haig Acterian, Sorana Topa, Nicolae Steinhardt, dar și la nevoia unei conviețuiri normale cu conaționali noștri de origine maghiară. Este oarecum ciudat să vezi că scepticul s-a lecutit complet de naționalismul de tinerețe și optează pentru o bună înțelegere interetnică: „Si idiotețta asta a naționalismului... Trebuie depășit pentru că cele două milioane de unguri n-o să renunțe... Singura cale e de a face concesii și, cum să spun, de a găsi o formulă de coabitare. Dar nu le poți cere unguirilor să scrie în românește și să-și schimbe limba. E imposibil! E un popor orgolios, foarte orgolios”. Venind vorba de specificul românesc se arată consternat că multe lucruri care încep bine, la noi, ajung să sfârșească rău, chiar neașteptat de rău: „Da, începe bine, dar se duce naibii totul și e derutant. Așa că rezultatul, la drept vorbind, este că acum România nu mai e luată în serios.” (p. 220-221). Au fost, într-adevăr, și în istoria României câteva momente astrale, de mândrie, de demnitate – cel din august 1968, bunăoară, dar Cioran, chiar și atunci s-a ținut în rezervă și n-a renunțat la prudență Piața Universității? A fost ultima decepție resimțită de Cioran: „Când am văzut spectacolul acestor eșecuri succesive, am vrut să scriu o carte cu acest titlu: Neantul românesc Până la urmă n-am mai făcut-o”.

Înregistrarea n-a început odată cu dialogul și nu s-a încheiat atunci când s-a sfârșit convorbirea. A mai continuat, ne anunță Sorin Antohi, încă o oră și jumătate, după terminarea casetei. Evident, restul conversației a rămas neimprimată. Mai notăm că imaginile care însoțesc textul sunt printre ultimele care-l redau pe Cioran înainte de internarea lui în spitalul Broca din Paris. Și mai notăm, tot așa telegrafic, că amândoi autorii dovedesc o bună cunoaștere a lucrărilor lui Cioran, astfel încât conversația a căpătat substanță și conținut epistemic. Sunt convins că această carte va deveni referențială pentru toți cei interesați de opera lui Cioran și va figura în bibliografia tuturor studiilor arondate neantului valah. □

